

УДК 657.013

Максименко Анастасія, ст. II курсу економічного факультету;
науковий керівник – к.е.н., доц. Дем'янчук І. А. (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне)

ВПЛИВ ФІНАНСОВОГО ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ЯКІСТЬ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

***Анотація.** У статті проаналізовано інформацію щодо аналітично-облікової системи ведення облікових даних суб'єктів фінансової діяльності. Розкрито основні цілі обліково-аналітичної системи. Досліджено вплив обліково-аналітичної системи на прийняття фінансових управлінських рішень. Обґрунтовано, що доцільна і правдива інформація діяльності організації забезпечує безперервний інтерес до її роботи.*

***Ключові слова:** фінансове забезпечення, обліково-аналітичне забезпечення.*

***Аннотация.** В данной статье проанализированы сведения касательно аналитическо-учетной системы ведения учетных данных субъектов финансовой деятельности. Раскрыты основные цели учетно-аналитической системы. Исследовано влияние учетно-аналитической системы на принятие финансовых управленческих решений. Обосновано, что целесообразная и правдивая информация о деятельности организации обеспечивает непрерывный интерес к ее работе.*

***Ключевые слова:** финансовое обеспечение, учетно-аналитическое обеспечение.*

***Abstract.** The information about analytical accounting system of accounting data of financial entities is presented and analyzed in the article. The basic purpose of accounting and analytical system is investigated. The influence of accounting and analytical system on making financial management decisions is analyzed. It is explained that appropriate and truthful information about particular organization activities ensures a continuous interest to the organization and the more authentic information about these entities, the greater the prospects in their activities and further development of the organization.*

***Keywords:** financial security, accounting and analytical support, management, managerial decisions, informational support.*

Для прийняття зважених управлінських рішень керівникам і менеджерам підприємства необхідно володіти правдивою, неупередженою та достовірною інформацією. Прийняті рішення, які впливають на поточну діяльність підприємства, в кінцевому підсумку визначають результати

його роботи, визначені за даними бухгалтерського обліку і відображені в фінансовій звітності. Тому обліково-аналітична система на підприємстві є важливим організаційним етапом роботи господарюючого суб'єкта.

Сьогодні відсутня єдність думок щодо порядку формування обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Дослідження у цьому напрямі розпочалися у середині 90-х рр. ХХ ст., коли Л. В. Поповою було введено термін «обліково-аналітична система», що характеризує впорядковане формування інформації з облікових і звітних даних [1, с. 35]. Подальший розвиток теоретико-методичних питань обліково-аналітичного забезпечення пов'язаний з розглядом складових компонентів цієї системи в їх взаємозв'язку.

Зазначена проблема досліджувалася багатьма вітчизняними і зарубіжними вченими та економістами-практиками, які висловлювали свої погляди на сутність і функціональні можливості обліково-аналітичних систем в цілому. Значний внесок у дослідження проблеми обліково-аналітичного забезпечення процесу управління зробили вчені: Ф. Бутинець, Л. Гнилицька, О. Гудзинський, М. Дем'яненко, Г. Кірейцев, Я. Крупка, Б. Маслов, І. Маслова, В. Пантелєєв, В. Попова, М. Пушкар, П. Саблук, В. Самочкін, Л. Усатова, М. Чумаченко та ін.

Відаючи належне науковій та практичній значущості праць згаданих учених, слід визнати, що у вітчизняній і зарубіжній літературі дотепер не знайшли відповідного відображення деякі важливі аспекти здійснення обліково-аналітичного забезпечення.

Метою нашої статті є дослідження особливостей фінансового та обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств.

Сучасна система управління підприємством прямо залежить від наявної інформації про його фінансовий стан.

Як зазначає В. П. Пантелєєв, інформаційне забезпечення – це цілеспрямована робота зі збору інформації, її реєстрації, передавання, обробки, узагальнення, зберігання та пошуку суб'єктами контролю з метою використання для управління [2].

Особи, які використовують фінансові звіти підприємств, зацікавлені в трьох типах інформації:

1. Інформації про діяльність підприємства в минулому, що дає їм змогу оцінити успішність його діяльності та ефективність управління;
2. Інформації про поточний стан підприємства, що дозволяє оцінити успіхи і невдачі, але найважливішим є те, що користувачі забезпечуються необхідною інформацією для оцінки переміщення грошових коштів і потенційного прибутку підприємства;
3. Інформації про діяльність підприємства в майбутньому [3].

Показники результатів діяльності підприємства формуються за даними фінансового та управлінського обліку, які об'єднуються в обліково-аналітичній системі підприємства і є обліково-аналітичною інформацією.

Сталий розвиток підприємства зумовлений здатністю керівництва приймати оптимальні рішення, а для цього йому необхідна ефективна інформаційна основа. Обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку підприємства передбачає реалізацію таких його функцій, як облік, аналіз і аудит. Вони тісно взаємопов'язані і утворюють обліково-аналітичну систему, що забезпечує керівництво компанії необхідною інформацією для прийняття управлінських рішень. Так, окремі вчені характеризують досліджувану категорію як «повністю або частково децентралізованою системою, в рамках якої здійснюються функції збору, обробки та оцінки всіх видів інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень» [4, с. 36].

На наш погляд, представлена позиція не розкриває повною мірою сутність і зміст обліково-аналітичної системи, оскільки основний акцент припадає на інформаційну складову процесів обліку та аналізу. Разом з тим, таке тлумачення дає змогу поставити знак рівності між поняттям обліково-аналітичної системи і обліково-аналітичним забезпеченням, адже їх призначенням є підтримка процесу прийняття управлінських рішень необхідною інформацією.

Система обліково-аналітичного забезпечення менеджменту відіграє важливу роль в функціонуванні системи управління підприємством, забезпечуючи взаємодію різних структурних підрозділів та реагуючи на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Під системою розуміють сукупність множин взаємопов'язаних елементів, які утворюють певну цілісність [5]. Обліково-аналітична система – це система, що ґрунтується на даних оперативного, статистичного, фінансового і управлінського обліку, включаючи оперативні дані, і використовує для економічного аналізу статистичну, виробничу, довідкову та інші види інформації. Тому обліково-аналітична система виконує збір, опрацювання та оцінку всіх видів інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень на макро- і мікрорівнях. Система обліково-аналітичного забезпечення є складовою загальної системи управління. Її суть полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, виконання оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу і використанні його результатів для формування рекомендацій для прийняття управлінських рішень. Тому, загальну методологію і нормативні положення обліку і аналізу удосконалюють для раціонального використання в єдиній обліково-аналітичній системі.

На думку Л. В. Усатової, основними цілями обліково-аналітичної системи є:
– надання інформаційної підтримки у прийнятті рішень;

– проведення аналізу та оцінки ефективності діяльності підприємства в цілому і в розрізі його підрозділів;

– контроль і планування економічно ефективної діяльності підприємства;

– вибір напрямів розвитку економічного суб'єкта [6, с. 19].

Суть обліково-аналітичної системи, на думку Л. В. Попової, Б. Г. Маслової та І. А. Маслової, полягає в «об'єднанні облікових і аналітичних операцій в один процес, проведенні оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу і використанні його результатів при виробленні рекомендацій для прийняття управлінських рішень» [4, с. 36].

На нашу думку, ефективність обліково-аналітичної системи залежить, насамперед, від урахування специфіки діяльності підприємства. І оскільки в основі обліково-аналітичної системи лежить системний підхід, що дозволяє розглядати підприємство як складний об'єкт, що складається з низки підсистем, то і обліково-аналітична система на підприємстві повинна складатися з низки підсистем. У загальному вигляді в обліково-аналітичній системі виділені такі підсистеми: інформаційного забезпечення, облікова, аналітична і підсистема аудиту. Всі елементи підсистем мають різні цілі, завдання, об'єкти, методи, призначені для різних користувачів інформації. Однак важливою рисою, яка їх об'єднує є те, що їхня інформація використовується для прийняття рішень на підприємстві.

Дослідження підходів до формування обліково-аналітичних систем, викладених у працях різних авторів, дозволили виділити такі принципи:

– виявлення інформаційних потреб і способів найбільш ефективного їх задоволення;

– об'єктивності відображення процесів виробництва, обігу, розподілу та споживання, використання природних, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів;

– єдність інформації, що надходить з різних джерел (фінансового, управлінського, податкового та статистичного обліку), а також планових даних;

– усунення дублювання в первинній інформації;

– оперативності інформації, яка забезпечується застосуванням новітніх засобів обчислювальної техніки.

Слід визначити теоретичну основу поняття аналітичного забезпечення. Сучасні вчені досить часто ототожнюють це поняття з аналізом. Однак, на нашу думку, аналітичне забезпечення є більш широким поняттям, ніж аналіз. Аналітичне забезпечення є складовою інформаційного забезпечення управління підприємством, яким займається економічний аналіз. Тобто, економічний аналіз є інструментом створення системи аналітичного забезпечення. Місце аналітичного забезпечення в системі управління підприємством зображено на рис. 1.

Багатоаспектність і важливість організації аналітичного забезпечення зумовлює необхідність виділення її послідовності на етапах обґрунтування та реалізації управлінських рішень з відповідними напрямками економічного аналізу на підприємстві (рис. 2).

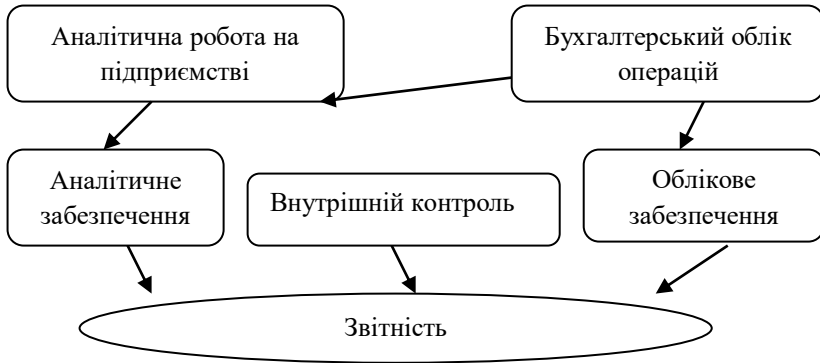

Рис. 1. Місце аналітичного забезпечення в загальній системі управління підприємством

Послідовне дотримання кожного етапу гарантуватиме реалізацію поставлених цілей в області управління підприємством. Основним елементом пропонованої аналітичної системи є економічний аналіз, який передбачає комплексну методику обробки обліково-аналітичної інформації, яка є необхідною для прийняття та обґрунтування управлінських рішень.

Аналіз виробничо-фінансової діяльності підприємства об'єднує ретроаналіз, діагностику, оцінку та перспективний аналіз.

Під час проведення аналізу виробничо-фінансової діяльності підприємства варто дотримуватися таких основних принципів:

- достовірного відображення реального стану;
- наукової обґрунтованості;
- відображення певної мети;
- взаємозв'язку з іншими видами аналізу;
- системності, комплексності, варіантності;
- узгодженості окремих елементів;
- відображення галузевої і територіальної специфіки.

Аналіз виробничо-фінансової діяльності підприємства є важливим не тільки для самого підприємства, але також для інвесторів. Метою аналізу є всебічне вивчення стійкості економічного розвитку підприємства. Цей аналіз заснований на системному підході, комплексному врахуванні

різноманітних факторів, якісному підборі достовірної інформації і є важливою функцією управління.

Отже, інформаційна база аналізу виробничо-фінансової діяльності підприємства повинна передбачати системний характер з виділенням певних підсистем, що допомагають центральній системі накопичувати необхідну і достатню інформацію для вироблення стратегії розвитку підприємства.

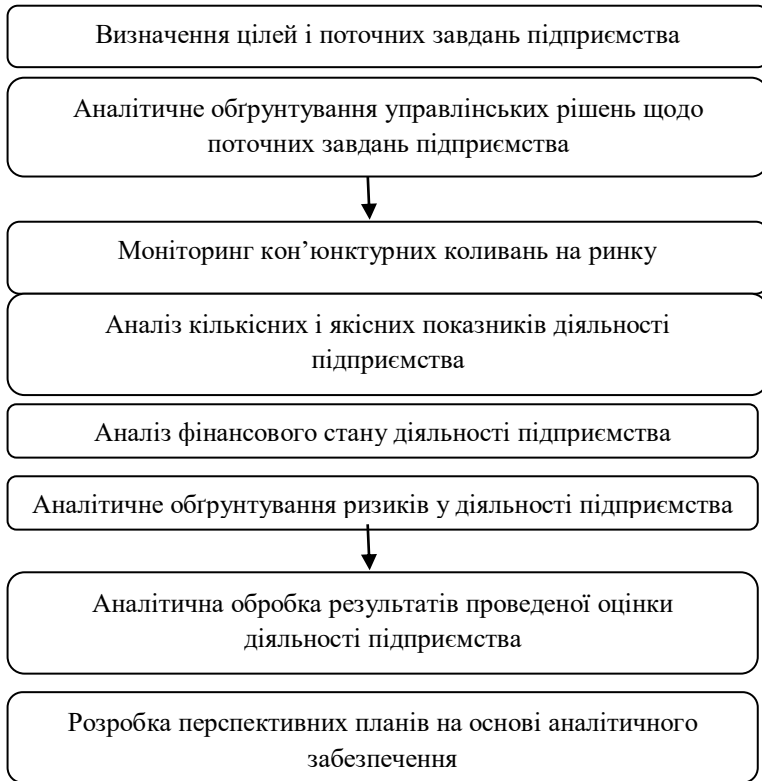

Рис. 2. Етапи аналітичного забезпечення прийняття та реалізації управлінських рішень

Система аналітичного забезпечення, діючи безперервно, підвищує якість і розширює сферу практичного застосування інформації, позитивно впливаючи на якість звітності у процесі її підготовки і складання, тобто на ефективність управлінської інформації для сторонніх користувачів. У цьому головне призначення і головна суть аналітичної системи, реалізацію

якої доцільно покласти на аналітика і бухгалтера, що займається первинною обліковою та аналітичною інформацією. Поняття «аналітичне забезпечення» застосовується для визначення якісного стану облікових і аналітичних процесів, які є необхідними для задоволення потреб керівників і достатніми для прийняття управлінських рішень» [7, с. 197]

Обліково-аналітична система забезпечення виробничо-фінансової діяльності підприємства повинна відповідати вимогам формування необхідних облікових та аналітичних даних. Її базовим компонентом є облікова підсистема, оскільки саме в ній формується і обробляється інформація, яка використовується для аналізу. Аналітичне забезпечення управлінської діяльності підприємства виконує особливу роль при обробці облікової інформації з метою оцінки її повноти, достовірності. Органічна єдність і взаємозв'язок всіх складових підсистем обліково-аналітичної системи підприємства дозволяють, з одного боку, приймати необхідні тактичні рішення в оперативному режимі, а з іншого – розробляти і коректувати стратегії розвитку підприємства на довгострокову перспективу.

1. Гудзинський О. Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / О. Д. Гудзинський, Г. Г. Кірейцев, Т. М. Пахомова // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 89–93.
2. Пантелєєв В. П. Аудит / Пантелєєв В. П. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 362 с.
3. Гуцаленко Л. Стратегічний облік і контроль у формуванні фінансових результатів / Л. Гуцаленко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 12. – С. 24–32.
4. Попова Л. В. Основные теоретические принципы построения учетно-аналитической системы / Л. В. Попова, Б. Г. Маслов, И. А. Маслова // Финансовый менеджмент. 2003. – № 5. – С. 34–37.
5. Городянська Л. Особливості технічного забезпечення системи бухгалтерського обліку / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 10. – С. 17–22.
6. Усатова Л. В. Формирование учетно-аналитической системы на предприятии / Л. В. Усатова // Управленческий учет. – 2008. – № 9. – С. 17–25.
7. Пуцентейло П. Р. Особливості функціонування аналітичного забезпечення / П. Р. Пуцентейло // Інноваційна економіка. – 2015. – № 1. – С. 194–198.